

1809
 Aleg 573
 418423
 III 1908/10,
 573-632
 Sprawozdanie

Komisji prawniczej w przedmiocie wniosku posłów Kędziora i Sękowskiego oraz tow. o utworzenie Sądu powiatowego w Przecławiu, tudzież o petycyi gminy Przecław w tej samej sprawie.

Wysoki Sejmie!

W dniu 9. października br. wpłynął do łaski marszałkowskiej wniosek posłów Kędziora i Sękowskiego oraz tow. o utworzenie sądu powiatowego w Przecławiu.

Z tem samem żądaniem wystąpiła gmina miasteczka Przecław w drodze petycyi ls. 2.105/908.

Na uzasadnienie potrzeby utworzenia tego sądu, naprowadzono co następuje:

Kiedy przed około 30 laty uznano konieczność przeniesienia Sądu powiatowego z Zasowa do innej odpowiedniejszej miejscowości, kompetentne czynniki zaprojektowały w pierwszym rządzie miasteczko Przecław jako siedzibę tegoż Sądu.

Stało się jednak inaczej; mimo że Przecław przedstawiał wszystkie warunki wymagane dla siedziby Sądu i to w daleko wyższym stopniu, jak każda inna miejscowość okoliczna, projekt pierwotny zarzucono, bo odnośne Władze nie mogły dojść do porozumienia co do lokalu na pomieszczenie Sądu, który też umieszczono w Radomyślu wielkim.

Od tego czasu ludność powiększyła się znacznie i ilość spraw sądowych niepomrotnie wzrosła. Sądy w Radomyślu, Mielcu i Dębicy, mimo zwiększenia sił konceptowych i manipulacyjnych po przeprowadzeniu nowej procedury, są niestosunkowo przeciążone, bo okręgi tych sądów są za duże nie tylko pod względem ludności, ale — co ważniejsze — co do obszaru.

Do tych trzech Sądów należą gminy odległe od siedziby Sądu o kilkanaście i więcej kilometrów, a odległość ta i brak odpowiedniej komunikacji wyrządza ludności tych gmin dotkliwe szkody.

Z jednej strony bowiem tak znaczna odległość utrudnia należyte doręczanie pism i wezwań sądowych i powoduje niepotrzebne a szkodliwe przewleknięcie sporów, z drugiej zaś pociąga za sobą ten skutek, że ludność tych odleglejszych gmin nie jest w stanie częstokroć stawić się w Sądzie na oznaczoną godzinę i nie ma wprost czasu do postarania się o należyłą pomoc prawną.

Stąd bardzo wiele wyroków zaocznych, często krzywdzących stronę, która nie mogła się bronić, mnóstwo spraw spoczywających, niemożliwość roziągnięcia należytej kontroli nad mieniem nieletnich sierót, słowem wszystkie te niedogodności i fatalne skutki, jakie zbyt duża odległość gmin od siedziby Sądu i przeciążenie Sądu zawsze za sobą pociągają.

Wszystkie te dotkliwe następstwa odczuwają w powiecie sądowym mieleckim, radomyskim i częściowo dębickim, miasto Przecław i okoliczne gminy.

To też uwzględniając te przykre stosunki, Sąd krajowy wyższy w Krakowie za zezwoleniem c. k. Ministerstwa sprawiedliwości, ustanowił w Przecławiu roki sądowe, odbywające się co drugi wtorek każdego miesiąca.

Roki te złagodziły zło przynajmniej dla kilku gmin, ale go nie usunęły i usunąć nie mogły.

Jedynym radykalnym a obecnie koniecznym środkiem zaradczym jest utworzenie dla Przecławia i gmin okolicznych osobnego Sądu powiatowego z siedzibą w Przecławiu, jako położonym w samym środku trzech sąsiednich Sądów.

Dopóki gminy okalające Przecław były od siebie oddzielone Wisłoką, na której przewóz był jedynym środkiem komunikacyjnym, o utworzeniu osobnego sądu powiatowego nie mogło być mowy, bo do tego sądu należećby musiały gminy z jednej tylko strony Wisłoki położone, nowy ten okręg sądowy musiałby mieć kształt wydłużony i byłby zbyt szczupłym, aby gruntownie złemu zaradzić.

Obecnie jednak stosunki zmieniły się na lepsze. Z początkiem roku 1909 powiat polityczny mielecki przystępuje do budowy mostu na Wisłoce pod Przecławiem, a w tym samym czasie będzie też otwarty pod Przecławiem nowy przystanek osobowy na linii Mielec-Dębica i to wprost w przedłużeniu mostu na Wisłoce.

W ten sposób gminy, po obu stronach Wisłoki położone, zyskują trwałe i bezpieczne połączenie, a nadto przez otwarcie nowego przystanku wygodny środek komunikacyjny.

Jeżeli przyjmiemy konieczność otwarcia nowego Sądu powiatowego w okolicy Przecławia, wystarczy rzut oka na mapę, aby nakreślić granicę tego przyszłego Sądu i wskazać jego przyszłą siedzibę.

Siedzibą tą może i musi być jedynie Przecław.

Nietylko bowiem leży on mniej więcej w środku tych gmin, które najbardziej odczuwają swą odległość od siedziby swych dotychczasowych Sądów, nietylko jest jedynym w tej okolicy miasteczkiem, ale nadto miasteczkiem ruchliwym, które z roku na rok wzrasta, po wybudowaniu mostu na Wisłoce stanowczo i szybko wzrastać będzie.

Wreszcie i położenie Przecławia i higieniczne warunki, w jakich się znajduje, a nadto rola, jaką już obecnie wobec gmin okolicznych zajmuje, wskazuje na to, że tu, a nie gdzieindziej ma być siedziba przyszłego Sądu.

Wśród piaszczystej płaszczyzny, tworzącej powiaty sądowe mielecki, radomyski oraz znaczną część dębickiego, Przecław pagórkowatą swą położeniem odbija się korzystnie od całej okolicy. Miasteczko położone na wzgórku, a więc posiadające naturalną kanalizację, tak konieczną do zachowania czystości w każdej gęściej zaludnionej osadzie, ma u swych stóp Wisłokę, z której czerpie wszystko, co każda rzeka miasteczku dobrego dostarczyć może, a unika zwykłych każdej rzece niedogodności, jakimi są wylewy, zbytńia wilgoć i malarya, bo od tego wszystkiego chroni Przecław jego wysokie i pagórkowate położenie.

Ludność okolicznych gmin, które mają utworzyć projektowany okręg sądowy, przyzwyczajona oddawna zaspakając swe potrzeby gospodarcze w Przecławiu głównie na tygodniowych targach, a zaspakaja również swe potrzeby religijne, wiele gmin tych bowiem należy do parafii przecławskiej.

Wreszcie Przecław jest siedzibą administracji wielkich dóbr Mieczysława hr. Reya, co powoduje również ściąg okolicznej ludności, która zawsze z administracją większych dóbr różnymi węzłami gospodarczymi jest związana.

Jak już wyżej wspomniano, sam przegląd mapy wystarcza do wskazania gmin, które mają i powinny tworzyć okręg projektowanego sądu. Są to:

1. Z dotychczasowego powiatu sądowego radomyskiego przedewszystkiem te gminy, dla których odbywają się w Przecławiu roki sądowe, t. j. Przecław, Błonie, Kielków, Podole, Wylów, Kądziołki, a nadto Łączki brzeskie;

2. Z powiatu sądowego mieleckiego: Dobrynia, Białybór, Tuszyna, Rzemień i Blizna;

3. Z powiatu sądowego dębickiego: Korzeniów, Nagoszyn, Bobrowa i Męciszów.

W poniżej umieszczonem zestawieniu uwidoczniona jest tak liczba mieszkańców wymienionych gmin, jak i odległość danej gminy od dotychczasowej i od projektowanej siedziby Sądu; dla wyjaśnienia jednak dodać jeszcze należy, że należące dotąd do powiatu sądowego Dębica gminy Korzeniów, Nagoszyn i Bobrowa, oddzielone są od Dębicy Wisłoką, na której jedynym środkiem komunikacyjnym jest prom, który oczywiście podczas wyższego stanu wody zawodzi, a o budowie mostu na Wisłocie w tej okolicy ani teraz ani w bliskiej przyszłości mowy być nie może.

Co do Męciszowa, to jakkolwiek jest to przysiółek należący do Pustkowa, to jednak ze względu na znaczną odległość czyni usilne starania o oddzielenie go od Pustkowa i utworzenie osobnej samoistnej gminy politycznej, a starania te w najbliższej przyszłości uwieńczone zostaną pomyślnym rezultatem.

Wreszcie za przyłączeniem Łączek brzeskich (powiat sądowy Radomyśl wielki) przemawia nietylko mniejsza odległość od Przecławia, ale także i ta okoliczność, że gmina ta należy do parafii Przecław i już z tego powodu mieszkańcy jej częściej i chętniej zaspakajają swe potrzeby w Przecławiu jak w Radomyślu.

Jak z niżej umieszczonego zestawienia się okazuje:

G m i n y	Powiat sądowy	Liczba ludności	Odległość od Radomyśla	Odległość od Przecławia
Przecław	Radomyśl wielki	1.350	15	—
Błonie	"	630	17	2
Kielków	"	1.100	16	3
Podole	"	1.100	17	2
Wylów-Kądziołki .	"	590	11	4
Łączki brzeskie .	"	1.100	8	7
Dobrynia	Mielec	600	14	5
Białybór	"	800	14	4
Tuszyna	"	1.200	12	3
Rzemień	"	400	10	5
Korzeniów	Dębica	400	11	4
Nagoszyn	"	2.200	9	7
Bobrowa	"	1.200	9	8
Męciszów	"	480	15	5 ¹ / ₂
Blizna	Mielec	500	19	10

Projektowany okręg sądowy liczyłby 15 gmin z ludnością około 14-tysięczną, mimo tego najdalej od Przecławia odległa gmina miałaby zaledwie 8 kilometrów od powyższej siedziby Sądu.

Utworzenie tedy nowego Sądu powiatowego w Przecławiu stanie się nietylko dobrodziejstwem dla wyżej wymienionych gmin, nietylko przyczyni się znakomicie do rozwoju Przecławia, ale nadto odbije się korzystnie na Sądach powiatowych w Mieciu, Radomyślu wielkim i Dębicy, — po wydzieleniu bowiem najodleglejszych

gmin zniknie, a przynajmniej znacznie zmaleje dotychczasowe przeciążenie Sądów i uprości się ich manipulację.

Przytoczone okoliczności są tego rodzaju, iż należy je wziąć pod rozwagę a to tem bardziej, że korzystna zmiana w zaprowadzeniu środków komunikacyjnych może dodatnio wpłynąć na postanowienie władz, które przez urządzenie sądów w Przecławiu stwierdzają potrzebę kreowania osobnego Sądu w tej miejscowości.

Dlatego Komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wniosek posłów Kędziora i Sękowskiego oraz tow. o utworzenie Sądu powiatowego w Przecławiu, tudzież petycję gminy Przecław ls. 2.105/908 w tej samej sprawie wniesioną odstępuje się Wydziałowi krajowemu do wszechstronnego zbadania i zdania sprawy na najbliższej sesyi.

Przewodniczący:

Maiss.

Sprawozdawca:

Tertil.